

Majandus- ja infotehnoloogiaministri 29. veebruari 2024. a määruse nr 8 „Ettevõtja digitaliseerimise teekaardi toetus“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

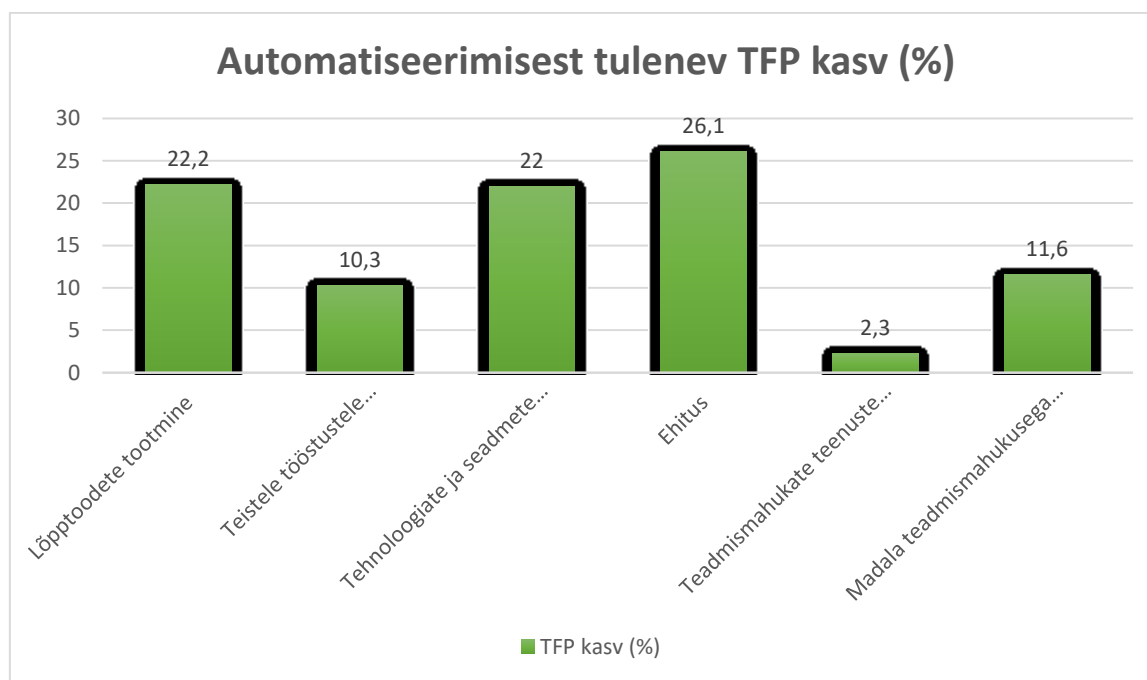
Määrus kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse § 10 lõike 2 alusel.

Eelnõuga lisatakse ettevõtja digitaliseerimise teekaardi toetusele veel üks toetatav tegevus – automatiseerimise teekaardi koostamine. Lisaks viiakse määrus kooskõlla 1. jaanuaril 2025 jõustunud Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) koodide uuendatud loeteluga.

Automatiseerimine ja robotiseerimine on digitaliseerimise osad, mille eesmärk on muuta protsessid automaatseks ja tehnoloogiliselt asendada või optimeerida füüsilist tööd. Automatiseerimine vähendab muu hulgas rutiinse töö mahtu ning suurendab protsesside stabiilsust ja tõhusust ja tootmismahtu.

Automatiseerimine ja robotiseerimine mõjutavad olulisel määral ettevõtjate tootlikkust, sealjuures ettevõtjate koguteguritootlikkuse (edaspidi *TFP*) kasvu.

Automatiseerimise mõju majandussektorite tootlikkuse kasvule

Allikas: TÜ teadlased – Tiwari, Vahter

2025.a sügisel viis Majanduse -ja Kommunikatsiooniministeerium läbi intervjuud ettevõtjatega, et kaardistada automatiseerimise ja robotiseerimise seis Eesti ettevõtetes. Intervjuude tulemusel selgus, et üheks suurimaks automatiseerimise ja robotiseerimise

takistuseks on ettevõtjate kasin teadlikkus, vähesed oskused ja puuduvad kogemused. Selle probleemi lahendamiseks kutsutakse ellu automatiseerimise teekaardi toetus, millega rahastatakse automatiseerimise ja robotiseerimise projekti koostamist.

Eelnõuga tehtavatel muudatused ei mõjuta ettevõtjate halduskoormust, vaid aitavad automatiseerimise ja robotiseerimise toel kasvatada ettevõtjate tootlikkust.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna ekspert Kaie Nurmik (kaie.nurmik@mkm.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilise ekspertiisi on teinud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Ragnar Kass (ragnar.kass@mkm.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteoimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Merike Koppel (merike.koppel@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse majandus- ja infotehnoloogiaministri 29. veebruari 2024. a määruse nr 8 „Ettevõtja digitaliseerimise teekaardi toetus“ 9. novembril 2024 jõustunud redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 06.11.2024, 3.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kaheksateistkümnest punktist.

Eelnõu punktiga 1 viiakse määrus vastavusse justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise kord“ lisa 16 „Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK)“ 1. jaanuaril 2025 jõustunud muudatustega, mille alusel hakkas kehtima uus EMTAK. Sisulisi muudatusi sellega ei tehta.

Eelnõu punktiga 2 nähakse ette, automatiseerimise teekaardi toetus on, kas väikese ja keskmise suurusega ettevõtjale nõustamiseks antav abi üldise grupierandi määruse artikli 18 tähenduses või vähese tähtsusega abi.

Eelnõu punktiga 3 täpsustatakse digitaliseerimise teekaardis nõutavaid andmeid. Digitaliseerimise teekaart peab edaspidi sisaldama muu hulgas ka ettevõtja äriprotsessidega seotud andmete kogumise ja kasutamise ning reaalamajanduse lahenduste kasutuselevõtu analüüsi ja ettepanekuid. Andmed ning nende kogumine ja kasutamine on digitaliseerimise alus. Ühelt poolt põhinevad digitaalsed lahendused andmetel, teisalt tekib digitaliseerimise tulemusel juurde uusi andmeid ning andmete kasutamise võimalusi. Viimaste hulka kuuluvad ka reaalamajanduse lahendused.

Määruse rahastuse toel seni koostatud ettevõtjate digitaliseerimise teekaardid sisaldavad teavet andmete ja nende kasutamise võimaluste kohta. Eelnõuga tehtava muudatuse tulemusel esitatakse digitaliseerimise teekaardis edaspidi andmete kogumise ja kasutamise võimalused eraldi välja toodult.

Eelnõu punktiga 4 täiendatakse määruse paragrahvi 4 lõikega 5¹, esitades termini „automatiseerimise teekaart“ tähenduse. Automatiseerimise teekaart on ettevõtja põhiprotsessi või selle osa automatiseerimise plaan, mis sisaldab ülevaadet automatiseeritava protsessi hetkeseisust, automatiseerimisega lahendatava probleemi ja kaasneva mõju kirjeldust, automatiseeritud lahenduse kirjeldust ja robotiseerimise korral robotlahenduse kirjeldust, investeeringu suurust ja tasuvusarvutust, riskianalüüsi, visualiseeringut, automatiseerimise lahenduse installeerimise ja integreerimise põhimõtteid ning automatiseerimise tegevuskava.

Teisisõnu on automatiseerimise teekaart kas tööstus- või teenindusettevõtja tootmise või teenusepakkumise automatiseerimise protsessi projekt, mis sisaldab automatiseerimise ja robotiseerimisega lahendatava probleemi või sellega tagatava arenguvõimaluse kirjeldust, automatiseerimise ja robotiseerimise tehnilist kirjeldust ja eeldatavat maksumust koos tasuvusarvutusega, automatiseerimise ja robotiseerimise riskianalüüsi, vajaduse korral automatiseeritud lahenduse visualiseeringut, automatiseeritud lahenduse installeerimise ja integreerimise põhimõtteid ning tegevuskava, mille alusel saab projekti ellu viia.

Läbimõeldud ja hoolega ettevalmistatud plaan aitab ettevõtjal automatiseerimise ja robotiseerimise protsessi ellu viia ja vajaduse korral selleks võõrkapitali kaasata.

Eelnõu punktiga 5 sätestatakse, et automatiseerimise teekaardi koostab ettevõtjavälise teenuse osutajana muu äriühing. Vastavalt Euroopa Komisjoni koostatud väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate (edaspidi: *VKE*) statistikale¹ on 99,9% Eesti ettevõtjatest VKEd, neist omakorda 94,9% on alla 10 töötajaga mikroettevõtjad. Sellest lähtudes puuduvad ettevõtjatel, kelle põhitegevus ei ole automatiseerimine, teadmised, oskused ja kogemused automatiseerimisprojekte planeerida, ette valmistada ja ellu viia. Teadmiste ja kogemuste puudus omakorda on üks peamisi takistusi, mille tõttu jääb Eesti robotite kasutamises teistest riikidest maha.

Lisaks ettevõttesiseste teadmiste, oskuste ja kogemuste puudusele ei ole Eestis ka automatiseerimise ja robotiseerimise alase nõustamise teenuse pakkumise turg välja kujunenud ning ettevõtjatel puuduvad sarnase teenuse sisseostmise harjumused. Seevastu Põhjamaades kaasavad automatiseerimisega mittetegelevad ettevõtjad oma automatiseerimise ja robotiseerimise projektidesse kindlate toodete edasimüüjatest sõltumatuid valdkondlikke eksperte, kes aitavad automatiseerimise ja robotiseerimisega iga päev mittetegelevatel ettevõtjatel koostada nende majandusprobleemist või arenguvõimalusest lähtuva ja konkreetsest automatiseerimise või robotiseerimise lahenduse müüjast sõltumatu kava.

Automatiseerimise teekaardi toetusega antakse ühelt poolt ettevõtjatele võimalus koostada valdkondliku eksperdi abil automatiseerimise ja robotiseerimise tegevuskava. Teisalt aitab automatiseerimise teekaart muuta automatiseerimise ja robotiseerimise alase ettevõttevälise nõustamise teenuse sisseostmise kättesaadavamaks ja tavapäraseks.

Eelnõu punktiga 6 nähakse ette, et automatiseerimise teekaardi koostab projektimeeskond, kuhu kuuluvad selle ettevõtja esindajad, kellele teekaart koostatakse, ja ettevõtjavälised nõustajad. Ettevõtjaväliste nõustajate kaasamine aitab ettevõtjal tuua ettevõttesse automatiseerimise ja robotiseerimise lisateadmisi ja -kogemusi, mida ettevõtja, kes tegutseb muudes majandussektorites, iga päev ei vaja ja mille loomine ei ole VKEdel majanduslikult põhjendatud.

¹ [download](#)

Määruse § 12 sätestab, et taotluses tuleb esitada projektimeeskonna liikmete elulookirjeldus ja projektis täidetavad ülesanded ning teave tehtud töödest, mille alusel saab hinnata nende võimekust nimetatud ülesandeid täita.

Projektimeeskonna pädevust ja võimekust hinnatakse valikukriteeriumiga „taotleja võimekus projekti ellu viia“.

Eelnõu punktiga 7 täiendatakse määruse §-i 4 lõigetega 12–15. Eelnõuga lisatakse termin „reaalajamajandus“ tähendus. Reaalajamajandus on digitaalne majandussüsteem, kus majandussubjektide vahelised tehingud toimuvad reaalas või peaaegu reaalas struktureeritud, standarditud ja masinloetavate digitaalandmete võimalikult automaatselt vahetamise teel.

Teisisõnu on reaalajamajandus terviksüsteem, kus andmevahetus, sealhulgas arvete, kviitungite, tellimuste ja aruannete esitamine ning tööaja arvestus (nii inimeste kui ka seadmete kohta) toimub digitaalselt süsteemi osaliste vahel õigel ajal ja õiges vormis. Reaalajamajandust rakendatakse ettevõttesiseselt ning ettevõtetevahelises ja ettevõtte ja riigi vahelises suhtluses.

Muudatus sätestab terminite „automatiseeritud lahendus“ ja „robotlahendus“ tähenduse. Automatiseeritud lahendus on ettevõtja automatiseeritud tööprotsess, mis toimub osaliselt või täielikult ilma inimese sekkumiseta. Automatiseerimine seisneb nii inimeste füüsilise tegevuse kui ka tarkvaral ja tehnoloogilistel lahendustel põhineva tegevuse muutmises inimsekkumisvabaks ja automaatses. Automatiseeritud lahenduse kirjeldus sisaldab teavet automatiseeritud tööprotsessi ülesehituse, tööfunktsioonide ja rollide ning nende inimese ja masina vahelise jaotuse kohta. Lisaks sisaldab see automatiseeritud lahenduse juhtimissüsteemi ja automatiseeritud lahenduses kasutatavate masinate ja seadmete ning nende tööfunktsioonide ning kasutatavate lisaseadmete ja tarvikute kirjeldust. Automatiseeritud lahenduse kirjeldus sisaldab ka teavet andurite ja mõõteseadmete, tarkvara ja selle integratsiooni kohta, mille abil automatiseeritud lahendus oma funktsiooni täidab. Oluline on juhtida tähelepanu automatiseeritud lahenduse kasutamise ohutuse nõuetele ja nende rakendamise tingimustele, et selle tulemusel vältida vigastuste ja kahjustuste tekitamist nii inimestele, masinatele kui ka kasutatavatele tehnoloogiatele.

Robotlahendus on automatiseeritud lahendus, mis kasutab roboteid. Robotlahenduse kirjeldus sisaldab roboti rolli ja tööfunktsioone ettevõtja tööprotsessi elluviimisel, roboti tehnilist ja robotiseeritud töökoha kirjeldust, teavet roboti tööorganite, lisaseadmete ja tarvikute kohta ning robotlahenduse kasutamise ohutuse nõudeid. Kõik robotiga seotud kirjeldused esitatakse tööfunktsioonide põhjal. Teisisõnu, robotlahenduse kirjeldus ei näita, missuguseid roboteid võiks ettevõtja kasutada, vaid kirjeldab robotlahenduse ja tema osade tööfunktsioone. Selle lahenduse eesmärk on anda ettevõtjale võimalus valida robotite ja robotlahenduste seast välja oma robotlahendus.

Lisaks selgitatakse termini „põhiprotsess“ tähendust. Põhiprotsess on ettevõtja tegevus, millega luuakse kliendile väärtust ning millega ettevõtja teenib oma peamise müügitulu ja kasumi. Põhiprotsessid on tootmine ja teenuse pakkumine ning nende osad. Näiteks kuuluvad tootmise põhiprotsesside hulka vahetu tootmisprotsess, toodete komplekteerimine ja kvaliteedikontroll ning teenuse pakumise põhiprotsesside hulka otsene teenuse pakkumine, teenuse pakumisega seotud konsultatsioonid ja klienditeenindus.

Lisaks põhiprotsessidele on olemas ka tugiprotsessid, mis aitavad ettevõtjal põhiprotsesse ellu viia, aga ei loo ise kliendile väärtust. Tugiprotsesside sekka kuuluvad näiteks personalijuhtimine, raamatupidamine ja dokumentide haldus.

Eelnõu punktidega 8 ja 9 lisatakse määrusesse toetatava tegevusena automatiseerimise teekaardi koostamine. Lisaks võimaldatakse automatiseerimise teekaardis kirjeldatud probleemide lahendamiseks ja arenguvõimaluste elluviimiseks taotleda nõustamisteenuse ja arendustegevuse toetust.

Eelnõu punktiga 10 täiendatakse määrust automatiseerimise teekaardile esitatavate tingimustega ja selles nõutava teabega. Automatiseerimise teekaart sisaldab tööprotsessi kirjeldust enne ja pärast automatiseerimist, automatiseerimisega lahendatava probleemi või pakutava lahendusvõimaluse kirjeldust, masinate, seadmete, tarkvara ja selle integratsiooni, mõõteseadmete ja andurite tööfunktsioonipõhist kirjeldust, juhtimispõhimõtete ja -süsteemide kirjeldust, automatiseerimisega seotud ohutusnõuete kirjeldust ning automatiseerimisega mitte seotud protsessides, sealhulgas tugiprotsessides tehtavate automatiseerimisega seotud muudatuste kirjeldust.

Juhul kui automatiseeritud lahendus sisaldab robotite kasutuselevõttu, peab automatiseerimise teekaart sisaldama ka automatiseeritud lahenduses kasutatava roboti funktsiooni kirjeldust ja roboti tehnilist, robotiseeritud töökoha, roboti tööorganite ning lisaseadmete ja tarvikute tööfunktsioonipõhist kirjeldust.

Lisaks automatiseeritud lahendusele tuleb automatiseerimise teekaardis esitada veel tootedisainis, töökoha korralduses ja automatiseerimisega otseselt mitte seotud protsessides tehtavate automatiseerimisega seotud muudatuste kirjeldus, investeeringu suurus ja tasuvusarvutus, riskianalüüs, mis kaardistab automatiseerimisega seotud riskid ja hindab neid, vajaduse korral automatiseeritud lahenduse visualiseering, automatiseeritud lahenduse installeerimise ja integreerimise põhimõtted ning tegevuskava, mille alusel automatiseerimise protsessi ellu viia.

Eelnõu punktiga 11 kehtestatakse, et automatiseerimise teekaardi alase nõustamise teenus ja selle valdkonna arendustegevus peab olema seotud automatiseerimise teekaardis nimetatud probleemide või arenguvõimalustega. See tingimus seob kaks toetatavat tegevust omavahel. Neist esimese puhul saab ettevõtja toetust automatiseerimise projekti koostamiseks ning teise puhul automatiseerimise projekti elluviimiseks vajaliku nõustamisteenuse ja arendustegevuse sisseostmiseks. Automatiseerimisega seotud arendustegevuse hulka kuuluvad näiteks automatiseeritud lahenduste installeerimise ja integreerimisega seotud tegevused ning robotiseeritud töökoha ja lisaseadmete juurutamisega seotud arendustegevused.

Eelnõu punktiga 12 nähakse ette, et automatiseerimise teekaardi toetuse abikõlblikud kulud on ettevõtjavälise nõustamisteenuse kulud. Vastavalt määrusele koostab automatiseerimise teekaardi ettevõtja esindajatest ja ettevõtjavälistest nõustajatest koosnev tööühm. Toetust saab taotleda ettevõtjaväliste nõustajate teenuse katteks.

Sama punktiga kehtestatakse automatiseerimise teekaardi abikõlblikkuse perioodi maksimumkestuseks kuus kuud. Automatiseeritud lahenduse rakendamine peab avaldama majanduslikku mõju, mis omakorda eeldab kiiret ja tulemuslikku tegutsemist. Sellest lähtuvalt peab ka automatiseerimise teekaardis käsitletud automatiseerimise ettevalmistamise ja planeerimise faas olema ajaliselt piiratud.

Lisaks sätestatakse, et automatiseerimise teekaarti hinnatakse vastavushindamise metoodika alusel, andes iga hindamiskriteeriumi alusel taotlusele kas positiivse või negatiivse hinnangu. Automatiseerimise teekaardi toetuse taotlusele antakse hinnang viie järgmise kriteeriumi alusel:

- projekti kooskõla valdkondlike arengukavadega, mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärkide saavutamisele,
- projekti põhjendatus,
- projekti kuluefektiivsus,
- taotleja suutlikkus projekti ellu viia,
- projekti kooskõla strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega.

Projekti rahastatakse, kui projekt saab kõigi viie hindamiskriteeriumi alusel positiivse hinnangu.

Eelnõu punkt 13 sätestab, et automatiseerimise teekaardi jaoks antav toetuse maksimumsumma on 5000 eurot, mis on 50% projekti abikõlblikest kuludest. Teisisõnu saab ettevõtja katta toetusega pool automatiseerimise teekaardi 10 000 euro suurusest maksumusest.

Eelnõu punktiga 14 lisatakse määrusesse nõue, et ettevõtja, kes taotleb toetust digitaliseerimise teekaardis esitatud kitsaskohtade lahendamiseks ja arenguvõimaluste elluviimiseks vajaliku nõustamisteenuse saamiseks ja arendustegevuse elluviimiseks, peab taotlusega koos esitama digitaliseerimise teekaardi. Ettevõtja digitaliseerimise teekaart ei pea olema koostatud ettevõtja digitaliseerimise teekaardi toetuse abil, aga see peab vastama nimetatud toetuse abil koostatavatele teekaartidele kehtestatud nõuetele.

Samad nõuded kehtestatakse automatiseerimise teekaardile.

Eelnõu punktiga 15 sätestatakse, et igaks määruse alusel toetatavaks tegevuseks saab äriühing toetust üks kord. Kehtiva määruse alusel oli äriühingul võimalus toetust saada nii digitaliseerimise teekaardi koostamiseks kui ka digitaliseerimise teekaardi alase nõustamise teenuse saamiseks ja sellealaseks arendustegevuseks üks kord. Eelnõuga lisatakse määrusesse uue tegevusena automatiseerimise teekaardi koostamine, mille elluviimiseks saab äriühing samuti toetust üks kord.

Eelnõu punktiga 16 lisatakse määrusesse nõue, et projekti aruandega koos tuleb esitada automatiseerimise teekaart. Valminud automatiseerimise teekaart on toetuse väljamakse alus. Lisaks automatiseerimise teekaardile esitab toetuse saaja aruandes hinnangu projekti elluviimise ja tulemuslikkuse kohta ning kirjelduse selle kohta, kuidas projekt aitas saavutada strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtteid ja sihte.

Projektijärgses aruandes annab toetust saanud ettevõtja hinnangu projekti elluviimise protsessile ja valminud automatiseerimise teekaardile, sealhulgas toob välja probleemid ja kitsaskohad ja nende lahendused ning projekti edusammud.

Eelnõu punktiga 17 nähakse ette, et automatiseerimise teekaardi koostamise toetus makstakse ettevõtjale välja juhul, kui koostatud teekaart vastab automatiseerimise teekaardile määruse § 7 lõigetes 2¹ ja 2² kehtestatud nõuetele ning määruse eesmärgile.

Paragrahvi 7 lõigetes 2¹ ja 2² on sätestatud nõuded selle kohta, mis teavet ja millises vormis peab automatiseerimise teekaart sisaldama. Nimetatud nõudeid on kirjeldatud eelnõu punktides 7 ja 8.

Eelnõu punktiga 18 lisatakse määruse rakendamise peatükk, kus sätestatakse, et § 1 lõike 4 ja § 4 lõike 5 muudatusi kohaldatakse nendele taotlustele, mis on esitatud peale eelnõuga sisse viidavate muudatuste jõustumist.

4. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks töötab Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus välja automatiseerimise teekaardi hea tava ja rakendusdokumendid. Automatiseerimise teekaardi koostamise hea tava on automatiseerimise teekaardi koostamise juhend.

Muudatused ei avalda vahetut mõju riigieelarve tuludele või kuludele võrreldes meetme senise rakendamisega.

5. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, see tähendab kolmandal päeval pärast selle Riigi Teatajas avaldamist.

6. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Euroopa Komisjonile, Kliimaministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, perioodi 2021–2027 seirekomisjonile ja Riigi Tugiteenuste Keskusele ning arvamuse avaldamiseks Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele.